

AZ EGÉSZSÉG ÉS A BETEGSÉG SZOCIÁLIS REPRESENTÁCIÓJA

Lele Anita

SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: szociális reprezentáció; egészség; betegség

A gyermekek egészségről és betegségről kialakult hétköznapi tudását ismernünk kell ahhoz, hogy azt fejleszteni tudjuk az oktatás során. Az előadás célja az egészség és a betegség szociális reprezentációjának kutatására irányuló vizsgálatunk elméleti hátterének, valamint előmérésének bemutatása. A téma nemzetközi és hazai szakirodalmának áttekintésekor a feltárás és a szintetizálás módszerét alkalmaztuk.

A *Moscovici* (1981) nevéhez fűződő szociális reprezentáció elmélete interdiszciplináris elmélet, mely a szociális, naiv gondolkodás vezérlő elveit foglalja magában. A szociális reprezentációk eltérhetnek egymástól az alapján, mennyire különböző közösségekben jönnek létre. A reprezentáció mindig egy adott szociális tárgyra vonatkozik – például *Moscovici* esetében a pszichoanalízisre, esetünkben ez az egészség és a betegség. Vizsgálták már, többek között, a telekommunikáció (*Fortunati* és *Manganelli*, 2008), az iskolai diszciplínák (*Audigier*, 1999), az agresszió (*Muncer*, *Campbell*, *Jervis* és *Lewis*, 2001), a siker (*Tóth*, 2006) és a versengés (*Orosz*, 2008) szociális reprezentációját is.

Az egészség és a betegség szociális reprezentációjával a nemzetközi szakirodalomban például *Murray*, *Pullman* és *Rodgers* (2003) és *Flick* (2000) foglalkozott. A hazai szakirodalom feltárásakor úgy találtuk, hogy az egészség fogalmának szociális reprezentációját csak *Csabai Márta*, *László János* és munkatársai vizsgálták a budapesti középiskolások körében. Feltevéseink alapján fontos lenne a vizsgálat az általános iskolai korosztályban és a preventív jelleg, hiszen statisztikai adatok alapján 10–12 éves korban kezdődik el az az életszakasz, amely az élet legegészségesebb időszakának nevezhető (pl. halálozási arány alapján). Ugyanakkor ebben az életszakaszban a leghajlamosabbak a fiatalok a társadalmi szabályok elleni lázadásra, ami akár dohányzás, alkoholfogyasztás és droghasználat formájában is megjelenhet.

Az egészség és a betegség fogalmakban végbement változásból következtethetünk arra a szemléletmódbeli változásra, hogy az egészség még mindig a betegség hiányát jelenti a gyerekek számára, vagy az egészségfejlesztés felé tolódott el a szemléletük. Feltárásunk szerint Magyarországon az általános iskolai korosztály körében eddig még nem történt meg az egészség és a betegség szociális reprezentációjának vizsgálata, tervezett kutatásunk előmérését egy törökszentmiklósi általános iskolában végeztük el (N=98).

Az előmérés célja az egészség és a betegség szociális reprezentációjának vizsgálati módszerének kialakítása volt. Az előmérés során kvalitatív és kvantitatív módszereket egyaránt használtunk.